

SLÁVNOSTI ŽIVOTA – ŽIVOT SLÁVNOSTÍ

Vladimír VALENT¹

CELEBRATION OF LIFE - THE LIFE OF FESTIVAL

ABSTRAKT

Článok sa zaoberá problematikou života Slovákov v Srbsku. Poukazuje sa na význam a výsledky práce - ľudské aktivity - vzťahujúce sa na 100. výročie založenia Slovenských národných slavností v Báčskom Petrovci - štátny sviatok Slovákov v Srbskej republike.

KLÚČOVÉ SLOVÁ: Slovenské národné slavnosti. Slováci v Srbsku.

ABSTRACT

The article deals with the issue of the life of Slovaks in Serbia. It points out the importance and results of the work - human activities - related to the 100th anniversary of the foundation of the Slovak National Festivals in Báčský Petrovec - the Slovak National Day in the Republic of Serbia.

KEY WORDS: Slovak National Festival. Slovaks in Serbia.

ÚVOD

Málo je národov a ich príslušníkov, ktorí ako celok žijú zjednotene na malom území im jedine a spoločne patriacom a tam oslavujú významné, dejinné, udalosti, akým je roku 2019, už 100. výročie Slovenských národných slavností v Báčskom Petrovci – oslavy života, tvorivosti a života slavností. Pre väčšinu národov je charakteristikou, že časť ich príslušníkov žije mimo pôvodnej domoviny – ako národnostná menšina v "cudzine" – v inonárodnom objatí a prostredí. Podobne je to tak i pre časť Slovákov a ich komunitu, ktorá pred 3. storočiami počala osídľovať severnú časť územia dnešnej Srbskej republiky (ďalej SRB). Svojou prácou, (s)poznáním reálií i osnov obštatia, potrieb dosiahnutia čím vyššieho stupňa rozvoja a poznania skutočnosti tá komunita sa cestou vzdelávania, celoživotného nadobúdania súčasných vedomostí i zručností, kultúrov, vierovyznaním, hospodárskymi aktivitami snažila ovládnuť spoločenskými výzvami na vlastný a súdržnosti patriaci život i s inorečovými spoluobčanmi. Nie málo krát podklad toho boli, sú a budú, nádejam sa², vedecko-odborné analýzy a syntézy a i s toho prameniace uzáveru pestovať a rozmnožovať spoločenské hodnoty, materiálne a duchovne osnovy súčasného života a reprezentovania sa. Súviselo a súvisí to s udržateľnosťou etnika,

¹ Dr. Ing. V. Valent na Univerzite v Belehrade pracoval ako riadny univerzitný profesor; je dôchodcom. Autor je univerzitných učebníc z termodynamike, tepelnej techniky, monografie o sušení v chemickom priemysle a iných učebníc, príručiek, štúdií, projektov. Zúčastňuje sa v spoločenskom živote slovenskej komunity SRB. V Belehrade, roku 2002 je jedným zo zakladateľov a v období rokov 2002-2010 i predsedom v Belehrade založeného Miestného odboru Matice slovenskej v Juhoslávii/potom v Srbsku. Počas rokov 2003-2010 bol podpredseda NRSNM. V SRB a v slovenskom zahraničí v slovenčine mu uverejňujú i články a štúdie o postavení, pôsobení, o tvorivosti a o spoločenskom živote slovenskej komunity v SRB.

e-mail: valent@tmf.bg.ac.rs ; v.valent2008@gmail.com

s jeho spoločenským postavením a stále sa meniacou praxou a schopnosťou v slávnostiach života pre seba, svoju rodinu, spoločenstvo a spoločnosť zaisťovať výsledky (práce i tvorivosti), ktoré sústavne, organizovane a nadovšetkým spoločensky oprávnené zveľaďujú krásu života, sú pokladmi radosti človeka, zároveň zmierňujú, očakávam, i bóle i útrapy života.

Dejinám patrí fakt, že do rokov 1970 slovenská menšina v SRB počtom vzrastala. Po tom období, žiaľ, nasledoval a po dnes trvá rozbehujúci sa pokles počtu príslušníkov slovenskej populácie v SRB a počiatkom 2010 rokov i vážne vyst'ahovanie (sa), odchod mladých, (vy)školených i práceschopných ľudí za prácou do zahraničia (skrze jazyk tunajších Slovákov prevažne dominuje odchod do Slovenskej republiky³). K tomu, súčasné hospodárske pohyby v SRB, dosiahnutie čím vyššieho zárobku, spoločenská klíma a rozvoj spoločnosti menia i osnovy obštatia etnika. Človeka a jeho spoločenstvo zaplavujú nielen výdobytky súčasného života a zošľachťovania osnov života i pôsobenia, ale ho prideliuje, bremení odpadom materiálneho a duchovného charakteru, politika hospodárskych veľmocí, iným národom veľmocmi vnucujúce pohľady, záujmy o rozvoj, praktikovanie alebo i nanucujúce, podľa ich záujmov, posudzovanie pluralitných a demokratických zásad života. Tymi praktikami veľmocí a ich zástanci nepretržite vplývajú tiež i ohrozujú osnovy obštatia a stanovujú mnoho krát bez osnov a využitia, v tom spoločenskom priestore, podmienok pre slobodný rozvoj iných národov, ich spoločenstiev. K tomu výrobnými procesmi taká prax vážne obohacuje zároveň ohrozuje okolie, environmentálne predpoklady udržateľnosti, rozmanitosti života, plody ľudskej tvorivosti, slobodu a každodennú prácu človeka – biologickú osnovu mnohotvárnosti a udržateľnosti života v ľudskom okolí⁴.

Dôvodom presídľovania Slovákov^{5,6} (predovšetkým augsburského vierovyznania) do juhovýchodnej časti vtedajšieho Rakúskeho impéria (osídľovanie bolo organizovane započaté v období rokov 1717-1721; svedčia o tom dejiny slovenskej osady Bajša/okres Báčska Topoľa a bolo uskutočnené v súlade s povolením cisára impéria) na územie dnešného, severného, Balkánu boli hospodárske, sociálne, kultúrne, náboženské a iné príčiny v postavení ľudu na pôvodnom území⁷ jeho života. Je pravdou, podľa posúdenia odborníkov, že to bolo boľavé, na život a budúce správanie sa neľahké rozhodnutie pre rodiny a s nimi sa (pre)st'ahujúce dietky, statok, spoločenské nádeje a očakávanie krajšieho života i sklamanie (sa) s výberom až povolením miesta osídlenia. A osídľovaním, ako to boli potreby, záujmy impéria (predovšetkým vojenské skrze vyľudnenosti toho územia), dosťahovalcov rozosiali, roztrúsili po územných oblastiach i v dnešnej AP Vojvodine: Báčka, Banát a Srijem. Neveľký počet Slovákov osídľil sa i dnes žije na území mesta Belehradu; v 17. mestských obciach Belehradu žije 2104 Slovákov (podľa súpisu obyvateľstva SRB vykonaného počas roku 2011; činí to 3,9 % z počtu 52750 osôb s vyjadrením (sa) o prílušnosti slovenskej národnosti v SRB).

SLÁVNOSTI – OSLAVY ŽIVOTA A TVORIVOSTI

Augusta roku 1919 Slováci v Báčskom Petrovci⁸ vo vtedajšom Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov (štátu založeného hneď po ukončení Prvej svetovej vojny), vďaka povoleniu štátnych orgánov a na národné cítenie bohatých, vlastností ľudu i jeho národných hodnôt, tradície tiež zachovávajúci i pestujúci tie hodnoty, organizovanými silami inteligentov, nimi oslovených rozhladených ľudí, kultúrny a iný život etnika sledujúci, počali organizovať, sústavne (s rozrastajúcim

³ https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/zaposljavanje_u_slovackoj.pdf

⁴ Valent V., Počasie, klíma a ľudské aktivity, Weather, climate and human activity, Globálne existenciálne riziká- Global existential risks, Proceedings of the 7. International Conference, Bratislava, November 27, 2017, str. 143-147; 2017_conference_GER__Valent V pocasie-klíma-ludske aktivity 143 - _pdf4

⁵ Sirácky J. a kolektív, Slováci vo svete I, Matica slovenská, Martin, 1980

⁶ Kovač D., Istorija Slovačke, Vojvodjanska akademija nauka i umetnosti, Novi Sad, Slovenská akadémia vied, Bratislava, Štampa Stojkov, Novi Sad, 2012

⁷ Babiak, J. Za slnkom napoludnie, Asociácia slovenských pedagógov, Báčsky Petrovec, 2015

⁸ Prvé národné slávnosti Slovákov sa uskutočnili 28. augusta roku 1919 v Báčskom Petrovci.

počtom záujemcov) stretávať sa počas v tom roku založených Slovenských národných slávností⁹. Dialo sa to vtedy i udeje sa i augusta roku 2019 v Báčskom Petrovci – osade na juhozápade Vojvodiny – na severe SRB. Vďaka spomenutej iniciatíve roku 2019 slovenská komunita v SRB zaznamenáva až 100. výročie od počiatku realizovania Slovenských národných slávností (SNS). Oslavy, realizované obsahy minulých programov, kultúrne podujatia, stretanie ľudí, pramena¹⁰ zo života ľudu a jeho etnickej v ľude zachovanej tradície, zo zvykov a obyčají. Oslavám svoj prínos podávali a podávajú početný domáci hostia prichádzajúci do Petrovca z 34. osád⁹, v ktorých väčším počtom žijú, pôsobia príslušníci slovenského etnika v SRB.

Dokumenty a ocenenia dejinárov skumajúcich život nielen slovenskej enklávy v SRB poukazujú na to, že organizovanie SNS bolo skutočnou a neľahkou výzvou pre vtedajšiu, tu žijúcu, slovenskú inteligenciu a dejateľov na poli kultúry¹¹ i spoločenského života^{4,5,6} v novom domove, domove v stráni. To tým skôr, že nebolo skúseností v usporiadaní takých alebo tomu spoločenský podobných podujatí a ani postačujúceho kádra a ani finančných vkladov (veľmi) malého počtu slovenských, lokálnych, veľkostatkárov, podnikateľov z územia Kráľovstva, ktorí by darcovstvom a inými finančnými vkladmi, radami zabezpečili nehatený alebo normálny, kiežby ľahký chod a naplánované, organizačným výborom navrhnuté, programy SNS. Sťaženú prácu a také uskotočňovanie SNS, v období rokov 1919 až 1941 v inonárodnom prostredí ovplyvňovali i politické pomery, móresy, zriaďovanie a rozvoj novozaloženého, viacnárrodného, štátu, v parlamente štátu spoločenské nesváry politických predstaviteľov Srbov, Chorvátov a Slovincov tiež dobe so zložitými podmienkami obnovovania až vytvárania predpokladov pre hospodársky rozvoj štátov i spoločenského života občanov po ukončení Prvej svetovej vojny a počas vojny i populačnej katastrofe srbského národa.

Druhá svetová vojna (obdobie rokov 1941/45) tvrdo zasiahla všetky sféry spoločenského života ľudu. Na území so žijúcimi Slováckmi v tom Kráľovstve zapríčinila zaniknutie nielen SNS.

Roku 1945, znovu v Báčskom Petrovci, na iniciatívu intelektuálov a pokrokových ľudí, obnovené boli SNS vo Federatívnej národnej republike Juhoslávii (štátu s rozlohou a s malými výmenami územia Kráľovstva Srbov, Chorvátov a Slovincov). Je dejinným faktom, že vedenie a členstvo Matice slovenskej v Juhoslávii (MSJ)¹² už roku 1948, a podobne tomu i pozdejšie, usmerňovalo (v období egzistencie MSJ) a tým najväčšou mierou vplývalo na kultúrne počiny a údržbu Slovákov Juhoslávie. Pomoc v zachovaní a v obhajobe svojbytnosti ľudu tomu dávala a podáva podiel (už od rokov 1717/1721 a osídľovania osady Bajša a osobite po roku 1745 Slováckmi osídlenia dnešného Báčskeho Petrovca, APV) má slovenská evanjelická a. v. cirkev.

S kultúrou sú v spojitosti i iné tvary života akými sú spoločenské reprezentovanie (sa), obhajovanie záujmov príslušníkov slovenskej komunity v štáte, spolupráca a výmena skúseností medzi príslušníkmi komunity a s inorečovými spoluobčanmi a inštitúciami vládneho a mimovládneho sektoru v SRB a s činiteľmi Slovenskej republiky potom i slovenského zahraničia. Fakty svedčia, že tá, s môjho stanoviska, bezpodmienečnosť v spolupráci ani dnes, roku 2019, mienim, nedosiahla potrebné výmery a vzájomne uznané významy, kvalitu pre multietnickú, multikultúrnu, multikonfesijnú spoločnosť Srbska, pre vzájomnosť a priateľstvo ľudí a slušnú, skôr žiadúcu, akosť ich každodenného života. Týka a vzťahuje sa to i na ocenenie i na založenie a potom vzrast a klady v pôsobení, osvojovaní práv i slobôd, vo vzájomnej spolupráci inštitúcii slovenského etnika ako vo vtedajšej Juhoslávii a po dnes i v dnešnom SRB. Trvalý záväzok v tom má Matica slovenská v Srbsku (MSS) a potom (a po založení roku 2003) i Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny v Srbsku¹³ (NRSNM), vedecký činitelia slovenskej komunity pracujúci na univerzitných učilištiach SRB,

⁹ Babiak J., Slovenské národné slávnosti, Matica slovenská v Srbsku, Báčsky Petrovec, 2006

¹⁰ Sklabinská M., Mosnáková K., Slováci v Srbsku s aspektu kultúry, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Nový Sad, Štamparija Stojkov, Nový Sad, 2012

¹¹ Gubová Červená G., Slováci v Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov 1918 - 1929, Edícia Doktorská dizertácia. Slovenské vydavateľské centrum, Báčsky Petrovec, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Nový Sad, 2015

¹² <http://www.maticaslovenska.rs/o-matici/o-matici/matica-slovenska-vyrastla-z-vole-ludu-a-je-v-jeho-sluzbach.html>

¹³ Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny 2003-2013, Stylos group, Nový Sad, 2013

profesori/učitelia a iný činitelia na slovenských stredoškolských i základných školach a činitelia v iných inštitúciách Slovákov v SRB, predstavitelia ľudu a sám ľud. Osobitú úlohu, v tom, majú i splňajú slovenské kultúrno-umelecké-osvetové spolky (SKUOS) a sústavná, na rozvoj a súčasné poznanie reality dlhodobou určená a štátnymi orgánmi SFRJ podporovaná, finančne pomáhaná politika, potom jej pokračovatelia a dnes i štátne vklady SRB financovaním nielen aktivít slovenskej, ale i iných komunit na území SRB. Tá pomoc, s častí aj zúčastnením sa orgánov NRSNM a iných inštitúcií Slovákov SRB, zabezpečuje nielen organizačné, kádrové ale i finančné predpoklady pre úspešnú realizáciu SNS.

V neďalekej minulosti a po založení novodobej Slovenskej republiky (SK), nevelká v každom ohľade existuje vzácna finančná a iná pomoc^{14,15} pre SNS schválená orgánmi toho štátu, jej teritoriálnymi, samosprávnymi, jednotkami a jednotlivcami. I to je bytostným a vzácnym prínosom pre udržateľnosť, vzájomnosť ľudí, pre rozvoj chápania, správania (sa) a hodnotenie činov, diania, programov SNS. Tým sa, presvedčený som, povzbudzujú jednotlivci, rodiny a ich diatky, príslušníci komunity v pestovaní, v uctievaní svojbytnosti človeka, príslušnosti svojmu národu, v osvojovaní jeho hodnôt nenarúšajúc, pri tom, právo človeka na vlastné rozhodnutie o sebaurčení a chápaní príslušnosti národu a vlohou jednotlivca pre rozvoj a udržateľnosť bytia.

Zásadný vplyv na obstatie SNS a prácu venovanú tej manifestácii má lokálna samospráva Báčskeho Petrovca. Tá samospráva je od počiatku organizovania SNS podporovateľom, bytostným financovateľom a organizačným spoločníteľom pre úspešný priebeh slávností. Zapadajú do toho i nimi zabezpečené úradné prijatia i uhostenie vzácných (organizátormi SNS úradne oslovených i pozvaných) a partnerských hostí zo SRB, SK a iného zahraničia. Taká prax uprednostňuje civilizačné výdobytky, získanie priazne nielen oslovených ale i činiteľov inštitúcií v ktorých pracujú. V takej praxe načim pokračovať, obsahmi a propagáciou ju skvalitňovať.

Rozvojom spoločenského života slovenskej komunity, zakladanie potom i pôsobenie jej vládnych a mimovládnych inštitúcií v SRB úroveň kultúrnych podujatí vzrastá, bola a je v rozmachu. Vidno to už i v počiatkových rokoch realizovania SNS a z účasti sokolských jednotiek a ich tam ich cvičieb, v angažovaní sa vtedajšieho Spolku česko-slovenských žien, z uznesení o výstavbe a v Petrovci organizovaní gymnázia v reči slovenskej a iných diania. Po roku 1991 na SNS pribudli, novou náplňou, galakoncerty folklórnych súborov SKOUS-ov (s dominujúcou účasťou mládeže), už viac rokov stretnutia slovenskej študujúcej mládeže v Slovenskom dome v Báčskej Palanke, premyslené obsahy aktivít spolkov žien, etnovýstavy v Petrovci, stretnutie zdravotných slovenských pracovníkov, Deň otvorených dverí s príležitostným programom, prezentácia kníh slovenských autoriek zo Srbska a už viac rokov i z Maďarska, Rumunska a Chorvátska, uskutočňujúce sa v organizácii tunajšej Asociácie slovenských spolkov žien. Nevystali ani stretnutia slovenských "dolnozemsých" učiteľov, stretnutie tunajších slovenských novinárov, detské divadelné predstavenie i galakoncerty detských folklórnych súborov, príležitostné služby Božie v Petrovci, na námestí Báčskeho Petrovca i Jarmok umenia. Krášlia SNS fudbalové zápasy, turnaj SNS v šachu, súťaženie stolných tenistov, súťaženie poľovníkov a športových rybárov, výstavy drobnochovateľov a rybárčenie na Dunaj-Tisa-Dunaj kanáli v blízkosti Petrovca. Tá rôznorodosť a bohatstvo náplne v ponukách SNS výrazne dokumentuje nielen zamestnanosť veľkého počtu ľudí (ochotnícky angažovaných a pracujúcich), ich pomoc i venovanie sa tej manifestácii na jej úspešný priebeh a spokojnosť návštevníkov i realizátorov programov, ale i zložitosť organizačných a iných záležitostí tiež spoločenských dosahov a hodnôt tej manifestácie.

¹⁴ Valent V., THE SLOVAKS IN SERBIA AND AID FROM THE SLOVAK REPUBLIC, SLOVÁCI V SRBSKU A POMOC ZO SLOVENSKEJ REPUBLIKY, Sustainability-Environment-Safety, Zborník vo VII. Vedeckej medzinárodnej konferencie, Bratislava, 24. november 2017, 106-111; http://www.sszp.eu/wp-content/uploads/2017_conference_SES_p-106_ValentV_Slovaks-in-Serbia-and-Aid-f4.pdf

¹⁵ Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí (ÚSZZ), Bratislava pre SNS (otvárací program) roku 2018 schválil 5000 € tiež schválil 500 € pre (v Báčskej Palanke) Stretnutie slovenskej študujúcej mládeže počas Slovenských národných slávností 2018. ÚSZZ pre SNS 2019 schválil 5000 € tiež 900 € pre (v Báčskej Palanke) Stretnutie slovenskej študujúcej mládeže počas Slovenských národných slávností 2019. ÚSZZ financuje i iné aktivity týkajúce sa SNS.

Významnú úlohu v spravodajstve a osobite v propagovaní SNS má v štátnom a v súkromnom vlastníctve mediálna sféra v reči slovenskej v SRB. V nej uverejnené, často obsažné správy (TV a rádio vysielanie, slovenský týždenník Hlas ľudu, periodyká) svedčia, oslavujú, povzbudzujú tvorivosť ľudu, poukazujú na slávnosti života, počiny etnika¹⁶. Je to prínosom pre zohľadnenie etnika v SRB a portálmi (hl.rs a portálmi iných inštitúcií Slovákov SRB) i mimo jeho hraníc, kultivovanie ľudských zmýšľaní, praktík, spolunažívania a (vlastného) reprezentovania svojho osídlenia, jeho (lokálnej) praxe i kultúry¹⁷, zvykov a obyčají príslušníkov slovenskej komunity a v inorečovom (najčastejšie iba lokálnom) prostredí. Z roka na rok, pričinením sa tamojšieho ľudu, prírúdadajú na SNS i záujemci a hostia zo Slovenskej republiky a Slováci zo Srbsku súsediacich štátov.

Je povšimnutia hodný fakt, že vyjmúc srbských médií založených i pôsobiacich na území autonómie (Vojvodina) belehradská a iná južne od riek Sáva a Dunaj srbská mediálna sféra často ani úrivkovite nezaznamenáva priebeh, kiežby programy SNS. Predpokladám, že sa to deje z rozhodnutia vlastníkov i redaktorov tých médií (v štátnom a súkromnom vlastníctve). Oceňujem, že sú ten postoj a prax v úplnom rozpore i v protiklade s uzneseniami štátnych orgánov SRB. Poukazujem na to i skrze toho, že genetika, etimológia a dejiny dnešného Srbska dokumentujú, že roku 2019 na jeho území žijú a ústavou, zákonmi štátu majú zabezpečené a tak i definované práva i slobody, príslušníci až 26 národov (podľa súpisu obyvateľstva z roku 2011 Slováci SRB sú počtom na 6. priečke národných spoločenstiev Srbska), v tych národoch SRB posobí 6 náboženských konfesií (pravoslávie, islam, evanjelici, katolíci, greckokatolíci, židia - poradie je v súlade s počtom veriacich). Zostav obyvateľstva¹⁸ je zárukou mnohorodosti a multikultúrnych osnov života štátu tiež pestovania tomu podobnej praxe v národne zložitej spoločnosti. Malo by byť, oceňujem, spoločenským cieľom a potrebou tomu bohatstvu, aj cestou mediálnej sfére, venovať náležitú pozornosť. I tak by sa, tým by sa povzbudzoval, posilňoval duch človeka, jeho skutky na životom vynútené, nádejam sa, dovolím si i propagovať prajnosti, štedrosti prameniace zo vzájomnosti, tolerance, súdržnosti až kolektívnej spolupatričnosti tam žijúcich ľudí.

Osobitou staťou SNS je už viacročné organizovanie Predslávnost'ových dní v Kulpíne; osada Kulpín, s početnou slovenskou komunitou, je súčasťou Báčskopetrovskej obce. Tamojší Miestny odbor Matice slovenskej v Srbsku, SKUS Zvolen a iný snaživci kultúrno-umeleckým programom podávajú svedectvo o sviatočnom ovzduší a o príchode dní SNS. Uskutočňujú to, obvykle, 7 dní pred otváracím programom SNS. Také počiny a programy štedrosťou a účasťou ľudu, mienim, doplnkovo posilňujú pocit svojbytnosti a spojitosti človeka so svojim národom.

Je chválehodným skutkom, že zo vzájomnej spolupráce a prianí vedení MSS a NRSNM i iných inštitúcií Slovákov v SRB a potom na základe štátom určených právomocí NRSNM, roku 2009 NRSNM uznesením vyhlásila Slovenské národné slávnosti štátnym sviatkom slovenskej menšiny v Srbsku. Zo spoločenského hľadiska, posúdenia postavenia slovenskej a iných (až 25.) národnostných menšín v SRB, ten fakt je, mne, dôkazom záujmu orgánov, činiteľov Srbskej republiky o jej etnické spoločenstvá, o život, práva i slobody občanov, dodatočné určenie i zabezpečenie kolektívnych práv a slobôd. Je to zakotvené i v Zákone o ochrane slobôd a práv národnostných menšín¹⁹. Doplnkom toho dokumentu je i Zákon o národnostných radách národnostných menšín²⁰. I tými zákonmi/uzneseniami Národného zhromaždenia Srbskej republiky práva a slobody národnostných menšín sú postavené na vysoké právne osnovy. Ako také tie zákony sú svedkom o starostlivosti SRB o tie spoločenstvá/etniká tiež by, verím, mohli byť príkladom a vodítkom pre občanov štátov Európy a sveta.

¹⁶ Valent V., Na stopách bytia, slovenskosti i sebazáchovy Slovákov v Srbsku, Združenie Slováci a spolužitie, Zborník prác Ako ďalej Slováci, Báčsky Petrovec, 2014, 46-62

¹⁷ Ibidem 9

¹⁸ <http://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/popis/popis-2011/>

¹⁹ Službeni list SRJ br. 11/2002, Sl. list SCG, br. 1/2003-Ustavna povelja i Sl. glasnik RS br. 72/2009 - dr. zakon, 97/2013 – odluka Ustavnog suda i 47/2018. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/slsrj/skupstina/zakon/2002/11/2/reg>

²⁰ “Службени гласник РС”, бр. 72 од 3. септембра 2009, 20 од 21. фебруара 2014 - УС, 55 од 23. маја 2014, 47 од 20. јуна 2018. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/72/20/reg>

Do obsahov SNS, keď sa kvitujú tam prítomné diania, patria i každodenná ľudová veselica, hudba, tanec, zábavy. Ich náplne môžu byť a sú rekreačnou a inou až hospodárskou (i zárobkovou) súčasťou tej manifestácie. Pre favorizovanú konzumnú spoločnosť, čo sa každodenne vnucuje i slovenskej menšine v SRB, tomu patria aj zárobky hospodárskych a iných subjektov počas SNS. Aj vtedy keď sa na tú časť života SNS právom poukazuje aby mala minimálny vplyv na programy SNS, život a chápanie človeka idú svojou cestou a podrobujú sa diktátom konzumu. Bude ohrozením SNS nakoľko tá časť SNS v budúcnosti bude dominujúca a hoci kým a čím uprednostňovaná. A k tomu i ohrozená zmenšujúcim sa počtom slovenského obyvateľstva v SRB, rozmachom i húfnym odchodom do zahraničia mladých, vzdelaných osôb a ich rodín na prvom mieste a prevažne za prácou, zamestnaním a inými výdobytkami a kvalitou súčasného života, pôsobenia a uplatnenia sa človeka²¹.

Priebeh SNS od založenia až po dnes závisí od dobrodincov, donátorstva (finančného a hmotného) hospodárskych subjektov, jednotlivcov podporujúcich SNS. Oni svojim darovstvom, prácou, skúsenosťou a predovšetkým ochotou kvetnou sú záhradou žičlivosti, vzájomnosti ľudí.

Je veľkou pravdou, že ani jedné SNS, nateraz, neboli bez angažovania väčšieho počtu ľudí (prevažne z lokálneho, petrovského, prostredia). Fakty potvrdujú, že oni boli zapojení do SNS bez hoci akých finančných úhrad ako vykonávatelia úloh a práce. Bezúhradné venovanie sa organizácii, programom a realizácii SNS zaslúžilo si chválu a ich nezabudnutie. Zaráďujem tam i osoby s finančnými úhradami: navrhovateľov otváracích a gala programov, režisérovi podujatí na SNS. Súvisí to a má to osnovu i v starostlivosti orgánov verejného poriadku, bezpečnosti – v angažovaní polície – a tým zabezpečenie predpokladov pre nehatený a slávnostný chod SNS.

ZÁVER

Poznanie svedčí o tom, že Slovenské národné slávnosti, roku 2019 už 58. krát sa realizujúce v Petrovci²² a poukazujúce na 100. výročie, od počiatku ich egzistencie, v prvých 2. týždňoch mesiaca augusta sa obvykle uskutočňujúce (bolo to tak od počiatku a bude i roku 2019), patria oslávam života, cibreniu národného povedomia a cítenia človeka a rozbehnutiu i života SNS. Preto vzájomnosti, pohode, reprezentovaniu sa a tvorivosti, aktérom, spoločenským organizovaným silám a ich intelektuálnej kapacity, vkladom, úsilím využitia kreatívneho potenciálu jednotlivcov, dobrej vôle záujemcov aby spoločne a s pozvánok pre iných tie diania obsahmi a predvedeniami nepretržite duli do plachiet bohatstva ducha, duchovnosti a nádejí v pokojný život, v rozvoj a údržbu etnického spoločenstva, do rôznorodosti v obsahoch a v tvorivosti, reprezentovania sa človeka, jeho kolektívu, do rozmnožovania radosti a šťastia, pokojného spolunažívania ľudí. Kiežby život spoločnosti a jeho spoločenstiev, starostlivosť štátu a jeho občania, všetky druhy pomoci a uznania v SRB, z štátneho územia pôvodu tunajších Slovákov, neoblomná vôľa, radosť zo života a zúžitkovanie jeho následností plápolali, obohacovali každodennosť človeka, jeho poznanie, svedomie i skutky, posilňovali pocit a osnovanosť príslušnosti človeka svojmu národu, utužovali trvalú, plnohodnotnú spoluprácu človeka so svojimi a s inorečovými spoluobčanmi, ich vladnými i mimovládnyimi organizáciami, ich členmi a vo viere porozumenia, vzájomnosti ľudské dobro rozmnožovali, rozosievali dielami venovanými človeku, jeho spoločenstvu, živému i neživému okoliu ničím nevynútení alebo podmieňovaní v uskutočňovaní takých presdávzatí a činov.

V Belehrade 16. júna 2019

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

- Babiak J., Slovenské národné slávnosti, Matica slovenská v Srbsku, Báčsky Petrovec, 2006
Babiak, J. Za slnkom napoludnie, Asociácia slovenských pedagógov, Báčsky Petrovec, 2015

²¹ Ibidem 8, 10, 13, 15

²² <http://www.kulpin.net/22-aktuality/aktuality/10603-slovenske-narodne-slavnosti-2019-ramcovy-program>

- Gubová Červená G., Slováci v Kráľovstve Srbov, Chorvátov a Slovincov 1918 - 1929, Edícia Doktorská dizertácia. Slovenské vydavateľské centrum, Báčsky Petrovec, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Nový Sad, 2015
<http://www.kulpin.net/22-aktuality/aktuality/10603-slovenske-narodne-slavnosti-2019-ramcovy-program>
<http://www.maticaslovenska.rs/o-matici/o-matici/matica-slovenska-vyrastla-z-vole-ludu-a-je-v-jeho-sluzbach.html>
<http://www.stat.gov.rs/sr-latn/oblasti/popis/popis-2011/>
https://www.minrzs.gov.rs/sites/default/files/2018-11/zaposljavanje_u_slovackoj.pdf
Kovač D., Istorija Slovačke, Vojvodjanska akademija nauka i umetnosti, Novi Sad, Slovenská akadémia vied, Bratislava, Štampa Stojkov, Novi Sad, 2012
Národnostná rada slovenskej národnostnej menšiny 2003-2013, Stylos group, Nový Sad, 2013
Prvé národné slávnosti Slovákov sa uskutočnili 28. augusta roku 1919 v Báčskom Petrovci.
Sirácky J. a kolektív, Slováci vo svete 1, Matica slovenská, Martin, 1980
Sklabinská M., Mosnáková K., Slováci v Srbsku s aspektu kultúry, Ústav pre kultúru vojvodinských Slovákov, Nový Sad, Štamparija Stojkov, Novi Sad, 2012
Službeni list SRJ br. 11/2002, Sl. list SCG, br. 1/2003-Ustavna povelja i Sl. glasnik RS br. 72/2009 - dr. zakon, 97/2013 – odluka Ustavnog suda i 47/2018. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/slsrj/skupstina/zakon/2002/11/2/reg>
Valent V., Počasie, klíma a ľudské aktivity, Weather, climate and human activity, Globálne existenciálne riziká- Global existential risks, Proceedings of the 7. International Conference, Bratislava, November 27, 2017, str. 143-147; 2017_conference_GER__Valent V pocasie-klima-ludske aktivity 143 -_pdf4
Valent V., THE SLOVAKS IN SERBIA AND AID FROM THE SLOVAK REPUBLIC, SLOVÁCI V SRBSKU A POMOC ZO SLOVENSKEJ REPUBLIKY, Sustainability-Environment-Safety, Zborník zo VII. Vedeckej medzinárodnej konferencie, Bratislava, 24. november 2017, 106÷111; http://www.sszp.eu/wp-content/uploads/2017_conference_SES_p-106_ValentV_Slovaks-in-Serbia-and-Aid-_f4.pdf
Valent V., Na stopách bytia, slovenskosti i sebazáchovy Slovákov v Srbsku, Združenie Slováci a spolužitie, Zborník prác Ako ďalej Slováci, Báčsky Petrovec, 2014, 46÷62
Службени гласник РС, бр. 72 од 3. септембра 2009, 20 од 21. фебруара 2014 - УС, 55 од 23. маја 2014, 47 од 20. јуна 2018. <http://www.pravno-informacioni-sistem.rs/SlGlasnikPortal/eli/rep/sgrs/skupstina/zakon/2009/72/20/reg>

ADRESA AUTORA

prof. Dr. ing. Vladimir VALENT

Beograd | Београд, Serbia

mobile: 00381(0)643502799

e-mail: valent@tmf.bg.ac.rs ; v.valent2008@gmail.com